

Sygn. akt III KS 69/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 stycznia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Igor Zgoliński (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Małgorzata Bednarek

SSN Ryszard Witkowski

w sprawie **J. N.**,
oskarżonego z art. 288 § 1 k.k.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu
w dniu 18 stycznia 2023 r.,
skargi wniesionej przez prokuratora Prokuratury Rejonowej w Przemyślu
od wyroku Sądu Okręgowego w Przemyślu
z dnia 19 lipca 2022 r., sygn. akt II Ka 57/22,
uchylającego wyrok Sądu Rejonowego w Przemyślu
z dnia 13 grudnia 2021 r., sygn. akt III K 2198/21 i przekazującego sprawę temu
Sądowi do ponownego rozpoznania,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w Przemyślu do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Przemyśle z dnia 13 grudnia 2021 r., sygn. II K 2198/21, J. N. został uznany za winnego tego, że w dniu 12 czerwca 2021 r. w miejscowości S., woj. [...], w sposób umyślny zniszczył telefon komórkowy marki [...], poprzez wygięcie go, a następnie wyrzucenie do toalety, czym uczynił go niezdatnym do użytku, powodując straty w wysokości 1000 zł na szkodę K. T., tj. czynu z art. 288 § 1 k.k., za który został skazany przy zastosowaniu art. 37a § 1 k.k. na karę 120 stawek dziennych grzywny, przyjmując wysokość jednej stawki na kwotę 20 zł.

Od powyższego wyroku apelację złożył obrońca oskarżonego, zarzucając naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 4, 7, 410 i 424 § 1 pkt 1 k.p.k., art. 167, 174 i 352 k.p.k. błąd w ustaleniach faktycznych; obrazę prawa materialnego, tj. art. 1, 9 § 1 i 2 i 288 k.k., art. 53 § 1 i 2 k.p.k., a nadto rażącą niewspółmierność kary i wnosząc w konsekwencji o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonego od zarzucanego mu czynu względnie z uchylenie wyroku i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Przemyśle z dnia 19 lipca 2022 r., sygn. akt II Ka 57/22, zaskarżony wyrok został uchylony i sprawa przekazana została Sądowi Rejonowemu w Przemyśle do ponownego rozpoznania. Jako podstawę takiego rozstrzygnięcia sąd II instancji wskazał bezwzględną przyczynę odwoławczą określoną w art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k., która materializowała się w ten sposób, iż oskarżony przed sądem I instancji nie posiadał obrońcy w sytuacji, w której zachodziły uzasadnione wątpliwości co do jego poczytalności, wobec stwierdzenia prawdopodobieństwa występowania u niego choroby psychicznej.

Na to orzeczenie skargę w trybie art. 539 § 1 i 2 k.p.k. złożył prokurator, który zarzucił naruszenie przepisu art. 437 § 2 k.p.k., polegające na uchyleniu wyroku sądu I instancji i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania, w sytuacji gdy nie zaistniały przesłanki określone w art. 439 § 1 k.p.k. i art. 454 k.p.k., a także nie było konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości, w szczególności zaś nie zaistniała bezwzględna przyczyna odwoławcza żart. 439 § 1 pkt 10 k.p.k., albowiem istniejące w chwili rozstrzygnięcia sądu odwoławczego wątpliwości co do zdolności rozpoznania znaczenia czynu zarzuconego oskarżonemu lub pokierowania przez niego swoim postępowaniem, a także co do

stanu zdrowia psychicznego oskarżonego nie były uzasadnione i nie zostały należycie zweryfikowane przez sąd na skutek zaniechania zasięgnięcia opinii biegłych psychiatrów, a co za tym idzie brak było podstaw do uznania, że udział obrońcy w toku postępowania był obowiązkowy. W konsekwencji autor skargi wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Przemyśle do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga okazała się oczywiście zasadna. Twierdzenie sądu *ad quem* o wystąpieniu wątpliwości, o których mowa w art. 79 § 1 pkt 3 i 4 k.p.k. było bowiem co najmniej przedwczesne. Nie każda wątpliwość dotycząca stanu psychicznego oskarżonego skutkuje uruchomieniem instytucji obrony obligatoryjnej ze wszystkimi konsekwencjami. Ustawa wymaga, by ta wątpliwość była uzasadniona, a więc poparta takimi okolicznościami natury faktycznej, które w odbiorze zewnętrznym przemawiają za realną możliwością wystąpienia u oskarżonego zakłóceń w stanie zdrowia psychicznego w chwili czynu lub w toku procesu karnego (zob. np. postanowienia SN z dnia 25 września 2014 r., III KK 229/14, LEX nr 1521318 oraz z dnia 7 listopada 2018 r., II KK 79/18, LEX nr 2627510). Wątpliwości „uzasadnione” muszą wynikać z obiektywnych przesłanek i zostać powzięte przez uprawniony organ procesowy. Muszą mieć oparcie w ocenie konkretnych ustalonych w danej sprawie okoliczności lub dowodów. Tymczasem w sprawie niniejszej oskarżony podawał, że jest osobą zdrową, nieleczącą się psychiatrycznie ani neurologicznie. Sam fakt powołania się przez sąd II instancji na opinię sporządzoną dla potrzeb innego postępowania *per se* nie implikuje uzasadnionych wątpliwości co do poczytalności oskarżonego w niniejszej sprawie, zwłaszcza w świetle akcentowanego przez skarżącego faktu braku kategoryczności wniosków końcowych tejże opinii. W realiach niniejszej sprawy nie było dostatecznych podstaw dowodowych do wyprowadzenia takiego twierdzenia, a więc i uznania by doszło do obrazy art. 79 § 1 pkt 3 i 4 k.p.k. Co oczywiste, również o wystąpieniu bezwzględnej przyczyny odwoławczej, wiążącej się z brakiem obrońcy w przypadku obrony obligatoryjnej nie mogło być mowy z uwagi na brak stosownej weryfikacji informacji powziętych w toku postępowania odwoławczego. Okoliczności te - wobec niewyczerpania możliwości dowodowych spoczywających niewątpliwie w obecnym

stanie prawnym na sędzie odwoławczym - skutkowało tym, że zaskarżone orzeczenie obarczone zostało mankamentem w postaci naruszenia art. 437 § 2 k.p.k. W pełni podzielić należało wyrażone w skardze stanowisko, zgodnie z którym dopiero zasięgnięcie przez sąd opinii biegłych lekarzy psychiatrów o stanie zdrowia psychicznego oskarżonego (art. 202 § 1 k.p.k.) pozwoliłoby rozwiązać powyższe wątpliwości i umożliwiło wydanie stosownego rozstrzygnięcia.

Podsumowując, w realiach niniejszej sprawy nie dowiedziono jednoznacznie istnienia podstaw określonych w art. 439 k.p.k., wobec czego uchylenie zaskarżonego apelacją wyroku i przekazanie przez sąd odwoławczy sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji stanowiło rażące naruszenie przepisu art. 437 § 2 zd. 2 k.p.k. Z tych przyczyn zaskarżony wyrok podlegał uchyleniu, a sprawa została przekazana została do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. W jego toku winy zostać uwzględnione wyrażone powyżej zapatrywania prawne (art. 442 § 3 k.p.k. w zw. z art. 539f k.p.k.).